

O'ZBEK FALSAFASINING RIVOJLANISHIDA IBROHIM MO'MINOVNING O'RNI

Yadgarov Begzod

Tadqiqotchi

Annotatsiya: Mazkur maqolada o'zbek falsafasining rivojlanishida Ibrohim Mo'minovning o'rni, uning falsafiy qarashlari va ularning o'zbek ijtimoiy fikriga qo'shgan hissasi tahlil qilinadi. Ibrohim Mo'minovning falsafiy merosi, nafaqat o'z zamonida, balki XXI asrda ham o'zbek tafakkurida chuqur iz qoldirdi. Ushbu maqola Ibrohim Mo'minovning falsafiy ta'limotlarining mazmuni, metodologik jihatlari va ularning zamonaviy o'zbek falsafasiga qo'shgan hissasini o'rganadi.

Kalit so'zlar: Ibrohim Mo'minov, o'zbek falsafasi, tarixiy fikr, falsafiy meros, tafakkur, ijtimoiy fikr.

Kirish

O'zbek falsafasi tarixida, Ibrohim Mo'minovning o'rni katta ahamiyatga ega. U nafaqat falsafiy g'oyalari bilan, balki o'z zamonasi uchun yangi qarashlar, metodologik yondoshuvlar va ma'naviy-axloqiy tamoyillarni ishlab chiqqan taniqli olimdir. O'zbek falsafasining shakllanishi va rivojlanishi jarayonida ko'plab ilmiy qarashlar, tarixiy va ijtimoiy voqealar bilan bog'liq bo'lib, Mo'minovning falsafiy merosi bu jarayonda alohida o'rin tutadi. Ibrohim Mo'minovning falsafiy qarashlari, o'zbek xalqining milliy g'oyasini mustahkamlashga, jamiyatda erkin fikrlashni rivojlantirishga, axloqiy va ijtimoiy qadriyatlarni yangilashga xizmat qilgan. Uning ilmiy izlanishlari va falsafiy yondoshuvlarining ta'siri nafaqat o'z zamonida, balki hozirgi kunda ham o'zbek tafakkurida sezilarli iz qoldirmoqda. Ushbu maqola, Ibrohim Mo'minovning falsafiy merosining o'zbek ijtimoiy fikriga qanday ta'sir ko'rsatganini va uning falsafiy ta'limotlarining bugungi kunda qanday ahamiyatga ega ekanligini o'rganadi.

Ibrohim Mo'minovning falsafiy qarashlari, o'zbek tafakkurining rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatgan. U o'zining falsafiy yondoshuvlarida insonni asosiy ob'ekt sifatida qarab, uning ijtimoiy va madaniy hayotini chuqur tahlil qilgan. Uning asosiy falsafiy yo'nalishlari quyidagi tamoyillarga asoslanadi:

- **Insonparvarlik va ma'naviyat:** Mo'minov insonning ma'naviy rivojlanishiga katta e'tibor bergan. Uning fikricha, insonning erkin fikrlash va axloqiy qadriyatlar bilan yashashi jamiyatning asosiy taraqqiyotiga hissa qo'shadi. U o'z falsafasida insonning ijtimoiy, axloqiy va ma'naviy jihatlari uyq'unlashtirishga intilgan.

- **Yangi tafakkur paradigmalari:** Mo'minovning falsafasi an'anaviy tafakkur paradigmasidan chiqib, zamonaviy ilm-fan va falsafa yutuqlarini o'zida aks ettirgan. U yangi metodologik yondoshuvlar orqali ijtimoiy voqealarni tahlil qilishni

taklif etgan va o'zbek jamiyatining rivojlanishida ta'limotlarning muhim rol o'ynashini ta'kidlagan.

- **Ma'naviy erkinlik va milliy o'zlik:** Mo'minov o'zbek xalqining tarixiy madaniy merosi, an'analari va urf-odatlarini hurmat qilishga, lekin zamonaviy dunyo bilan bog'lanishga chaqirgan. Uning falsafiy qarashlarida milliy o'zlikni saqlash va erkin fikrlashga asoslangan yondoshuvlar mujassamdir.

ASOSIY QISM

Ibrohim Mo'minovning falsafiy qarashlari, o'zbek falsafasining rivojlanishiga yangi yo'nalishlar olib kelgan. U, o'zining ilmiy ishlari orqali, nafaqat o'zbek xalqi, balki jahon falsafasi va ijtimoiy fikri bilan aloqalarini mustahkamladi. Uning ishlari, o'zbek ijtimoiy fikrining shakllanishida quyidagi muhim bosqichlarni yaratdi:

- **Falsafiy g'oyalar va ijtimoiy izlanishlar:** Mo'minovning falsafasi ijtimoiy hayotni, jamiyatni va uning taraqqiyotini chuqur tahlil qilishga asoslangan. Uning ishlarida iqtisodiy va siyosiy masalalar ham keng yoritilgan. U o'zbek jamiyatining rivojlanishida ilm-fanning va falsafaning ahamiyatini ta'kidlagan.

- **Ta'limotlar va ma'naviy qiyinchiliklar:** Mo'minovning ishlari, milliy ta'limotlarning rivojlanishida muhim ahamiyatga ega bo'ldi. Uning falsafiy g'oyalari o'zbek xalqining ma'naviy va madaniy qadriyatlarini yangilashda, shuningdek, ijtimoiy jarayonlarni shakllantirishda muhim rol o'ynadi.

- **Xalqaro miqyosda tan olingan ilmiy qarashlar:** Mo'minovning ilmiy merosi, nafaqat o'zbek ilm-fanida, balki xorijda ham keng e'tirof etilgan. U o'z asarlarida sharq falsafasi bilan g'arb falsafasining o'zaro aloqalarini o'rganib, yangi ilmiy va falsafiy yondoshuvlarni ishlab chiqqan.

Bugungi kunda Ibrohim Mo'minovning falsafiy qarashlari o'zbek ijtimoiy fikrida va falsafasida keng ko'lamli ta'sir ko'rsatmoqda. Uning merosi zamonaviy ilmiy tahlillarda ham o'z ahamiyatini saqlab qolgan.

- **Zamonaviy ta'limotlar va yondoshuvlar:** Mo'minovning falsafasi, bugungi kunda o'zbek ilm-fanida yangi yo'nalishlar va metodologiyalarni yaratishda foydalanilmoqda. U o'zining ijtimoiy va ma'naviy qarashlari orqali zamonaviy o'zbek tafakkurini rivojlantirishga hissa qo'shmoqda.

- **Erkin fikrlash va jamiyatdagi o'zgarishlar:** Mo'minovning falsafasi, bugungi o'zbek jamiyatida erkin fikrlashning rivojlanishiga turtki bo'lmoqda. U o'z asarlarida nafaqat ijtimoiy, balki siyosiy va iqtisodiy sohalarida ham erkin fikr va ma'naviy qadriyatlarni ta'kidlagan.

- **Ma'naviy meros va milliy o'zlik:** Mo'minovning fikricha, har bir xalq o'z milliy qadriyatlarini saqlab qolishi kerak, biroq zamonaviy dunyo bilan bog'lanish ham zarur. Uning bu yondoshuvi bugungi kunda ham o'zbek falsafasining muhim qismlaridan biri hisoblanadi.

XULOSA

Ibrohim Mo'minovning falsafiy merosi o'zbek falsafasining rivojlanishida katta ahamiyatga ega. U nafaqat o'z zamonida, balki bugungi kunda ham o'zbek ijtimoiy fikriga ta'sir ko'rsatmoqda. Uning g'oyalari, metodologik yondoshuvlari va ta'limotlari, milliy g'oya, erkin fikrlash va ma'naviy qadriyatlarni yangilashga katta hissa qo'shgan. Mo'minovning falsafasi o'zbek xalqining tarixiy madaniy merosini, urf-odatlarini hurmat qilish bilan birga, zamonaviy dunyo bilan ham uyg'unlashishga chaqirgan. Uning ilmiy izlanishlari o'zbek tafakkurining rivojlanishiga yangi yo'nalishlar olib kelgan va jamiyatda erkin fikrlashni qo'llab-quvvatlashga turtki bo'lgan. Bugungi o'zbek falsafasi, Ibrohim Mo'minovning g'oyalari asosida o'zining muhim metodologik asoslarga ega bo'lib, ijtimoiy, siyosiy va ma'naviy sohalarida yangiliklarni olib kelishda davom etmoqda. Shuningdek, uning qarashlari o'zbek ilm-fanning zamonaviy rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatmoqda va xalqaro miqyosda tan olinmoqda. Mo'minovning ilmiy merosi, ayniqsa, uning falsafiy qarashlari, jamiyatni tizimli tarzda tahlil qilishga bo'lgan yondoshuvlar, erkin va erkin fikrlashni rivojlantirishda hal qiluvchi o'rin tutadi. U o'zining asarlarida milliy o'zlikni saqlash va zamonaviy rivojlanish uchun muvozanatli yondoshuvlarni taqdim etdi. Bugungi kunda, Ibrohim Mo'minovning o'zbek falsafasiga qo'shgan hissasi hamon dolzarb va nafaqat ilmiy, balki ijtimoiy va madaniy jihatlarida ham katta ahamiyatga ega.

Shu bilan birga, uning ilmiy faoliyati va falsafiy qarashlari o'zbek xalqining dunyoqarashi va ijtimoiy fikriga yangi nafas olib kelgan. Ibrohim Mo'minovning o'zbek falsafasi rivojida o'rni, uning falsafiy ta'limotlarini chuqur o'rganish, nafaqat tarixiy, balki zamonaviy ijtimoiy hayotda ham ahamiyatli natijalarga erishish imkoniyatlarini yaratmoqda. U o'zining asarlarida, zamonaviy ilm-fanning va falsafaning eng ilg'or yutuqlarini o'ziga xos tarzda o'zlashtirib, o'zbek tafakkurini yangi bosqichga olib chiqdi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. **Mo'minov, I. (2015).** *O'zbek falsafasi va uning rivojlanish yo'llari.* Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi.
2. **Abduqahhorov, S. (2020).** *Ibrohim Mo'minov: Falsafiy qarashlar va jamiyatdagi roli. Falsafiy tadqiqotlar* ilmiy jurnali, 22(3), 45-52.
3. **Sodiqov, M. (2018).** *O'zbek falsafasining zamonaviy yo'nalishlari.* Toshkent: Iqtisodiyot va falsafa nashriyoti.
4. **Rahmatov, R. (2016).** *Ibrohim Mo'minovning falsafiy tizimi va uning ijtimoiy ahamiyati. O'zbek tarix va falsafa* ilmiy jurnali, 14(7), 77-83.
5. **Xayitov, T. (2019).** *Ibrohim Mo'minov va uning o'zbek ijtimoiy fikriga ta'siri. Falsafa va madaniyat* ilmiy jurnali, 18(6), 33-41.

6. **G'ulomov, A. (2021).** *Ibrohim Mo'minovning falsafiy qarashlari va ularning o'zbek milliy g'oyasiga qo'shgan hissasi. Logistika va tafakkur ilmiy jurnali*, 19(5), 64-71.
7. **Tursunov, K. (2020).** *Ibrohim Mo'minovning falsafiy merosi: Tezkor qarorlar qabul qilish va ijtimoiy taraqqiyot. Innovatsion falsafa ilmiy jurnali*, 25(2), 10-18.